

A.Ü
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS SEMİNERİ

GÖRSEL PEYZAJ DEĞERLENDİRME METODLARI

HAZIRLAYAN: Bilge TARIM
DANIŞMAN: Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

ANKARA

2011

GÖRSEL PEYZAJIN ÖNEMİ VE TANIMLARI

Zube *et.al.* (1982); Brown and Daniel (1984)' e göre; doğal çevre ile ilişkili en büyük bileşen, (özellikle turizm ve rekreasyon bağlamlarında) görsel kalite ve manzara kalitesidir. Zube (1980)' e göre; manzarası güzel olan önemli peyzajlar sadece orada yaşayan/vakit geçiren kişilere fayda sağlamamaktadırlar. Aynı zamanda alanın çekiciliğini arttırmakta ve bölgenin ekonomik çıkarlarına da önemli destek sağlamaktadır (Clay and Daniel 2000).

Daniel and Boster (1976) ise peyzajın görsel güzelliğinin önemini şu şekilde açıklamıştır “**Doğal kaynaklarımızın en önemlilerinden birisi de peyzajın görsel güzelliğidir.** Bilimsel bir biçimde, görsel güzelliği objektif bir şekilde ölçmenin çok zor olduğu kanıtlanmıştır. Şüphesiz ki bunun sebebi, güzelliğin çevrenin karakteristikleri ile tanımlanması ve insan yargısına bağlı olmasıdır”.

Palmer and Hoffman (2000) görsel peyzaj değerlendirmesini şu şekilde tanımlamıştır “Görsel peyzaj değerlendirmeleri, planlama amacı için peyzajın görünür özellikleri ile çeşitliliğin değerlendirilmesini ve kılavuz haline getirilmesini içermektedir. Bu tür değerlendirmeler uzman değerlendirmesini ya da kamu yargılarını içerebilir ancak her zaman **peyzaj çalışanları tarafından yürütülmektedirler**”.

Kaptanoğlu
(2006)'ya göre
peyzajın görsel
kalitesi:

- Peyzajın fiziksel
zellikleri
ve
- Kullanıcı tercihleri
sorgulanarak
llebilir (Erdönmez
ve Kaptanoğlu, 2007).

Arthur (1977)'a
göre peyzajın
kalite ölçümü:

- Çevrenin fiziksel, biyolojik ve sosyal özellikleri ile birlikte sistematik bir şekilde gerçekleştirilebilir. (Erdönmez ve Kaptanoğlu, 2007).

Lothian (1999)'a göre yaklaşımlar:

- Objektivist (nesnel) veya Fiziksel Yaklaşım Modeli
- Subjektivist (öznel) veya Psikolojik Yaklaşım Modeli (Erdönmez ve Kaptanoğlu, 2007).

Erdönmez ve Kaptanoğlu (2007)'ye göre :

- Nesnel ve öznel yaklaşımların birleşimi olan Psikofiziksel Yaklaşım Modeli

Lothian (1999)'a göre yaklaşımlar:

- Objektivist (nesnel) veya Fiziksel Yaklaşım Modeli
- Subjektivist (öznel) veya Psikolojik Yaklaşım Modeli (Erdönmez ve Kaptanoğlu, 2007).

Erdönmez ve Kaptanoğlu (2007)'ye göre :

- Nesnel ve öznel yaklaşımların birleşimi olan Psikofiziksel Yaklaşım Modeli

Görsel kalite değerlendirmesinde kullanılan yaklaşım modellerinin özellikleri ve görsel kalite değerlendirme konusunda yapılan çalışmalar

MODEL	Fiziksel Yaklaşım Modeli	Psikolojik Yaklaşım Modeli	Psikofiziksel Yaklaşım Modeli
YAKLAŞIM İÇERİK	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fiziksel özelliklerin temel tasarım öğeleri ve ilkelerine uygunluğu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bireysel ve grup özelliklerinin (deneyim, cinsiyet, öğrenim vb.) görsel algıya etkisi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kaynağa ait fiziksel özelliklerin kullanıcı algısına etkisi ➤ Görsel kalitede gösterge olabilecek fiziksel özellikler
YÖNTEM İNCELENEN DEĞİŞKENLER	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Manzaranın çizgisel ve alansal grafik özelliklerinin görsel analizi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sosyo-demografik özellik envanteri	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kaynağa ait fiziksel özellik ve kullanıcı özellikleri arasındaki ilişkinin istatistiksel analizi

Görsel kalite değerlendirme konusunda yapılan çalışmalar

	Fiziksel Yaklaşım Modeli	Psikolojik Yaklaşım Modeli	Psikofiziksel Yaklaşım Modeli
ARAŞTIRMACILAR	Litton (1968), USDAFS (1968), NEPA (1969), Walker (1975), Arthur ve Boster (1976), BCMF (1997), Clarke ve Martas (1999), CALS (1999), Ode ve Fry (2002), Tyrvanien vd. (2003), vb.	Lynch (1960), Schmidt ve Connolly (1966), Craik (1968), Craik (1975), Arthur ve Boster (1976), Zube (1984), Saleh (2001), Mc. Farlane, Bayley vd. (2004), Palmer (2004), (2006), Van den Berg vd. (2006) vb.	Shafer (1967), Kaplan vd. (1972), Daniel ve Boster (1976), Özgün (1982), Bergen vd. (1998), Özgüç (1999), Karjalainen ve Komulainen (1999), Comez-Limon vd. (1999), Özgüç Erdönmez (2000), Misgav (2000), Palmer ve Hoffman (2000), Daniel ve Clay (2000), Hendricks vd. (2000), Nohl (2001), Lange (2001), Jorgensen vd. (2002), Arriaza vd. (2004), Acar ve Kurdoğlu (2005), Müderrisoğlu vd. (2006), Kaptanoğlu (2006), Sullivan ve Lovell (2006) vb.

Bu seminerde belirtilen yaklaşımlara göre üç metoddan örnekler incelenmiştir

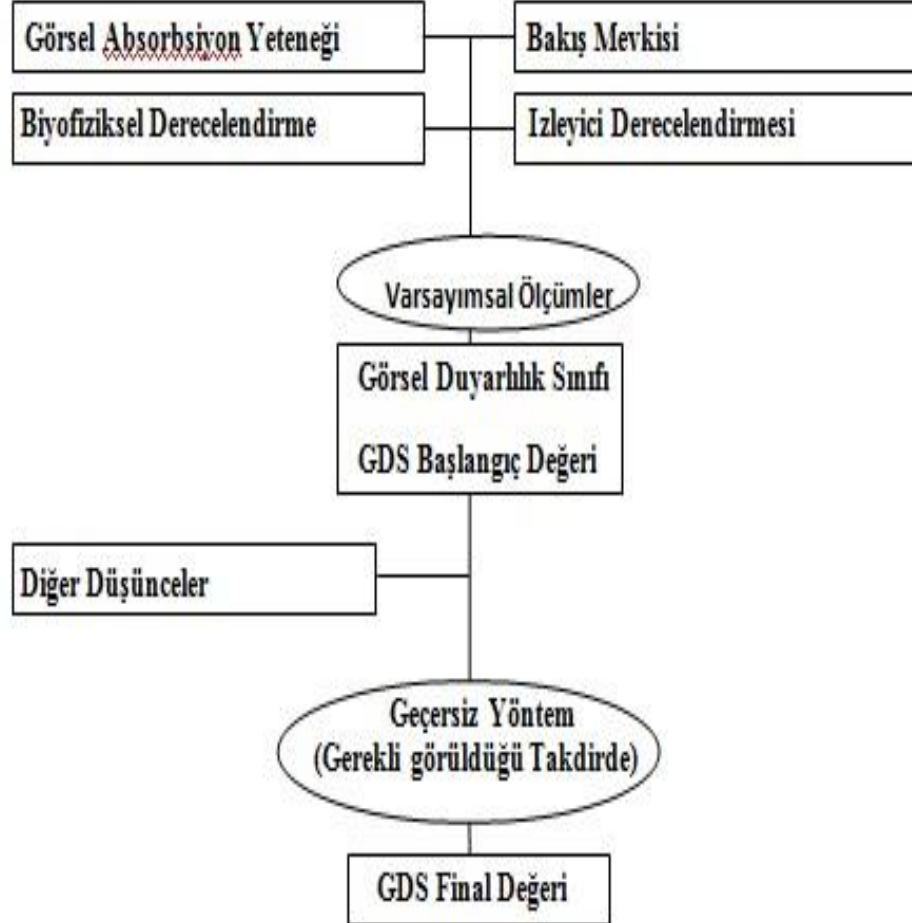
- “Visual Landscape Inventory Procedures & Standards Manual” (1997)
- “New wilderness in the Netherlands: An investigation of visual preferences for nature development landscapes” (Van den Berg and Koole 2006)
- “Assessing the visual quality of rural landscapes” (Arriaza et.al. 2003)

Visual Landscape Inventory Procedures & Standards Manual

Görsel Duyarlılık Sınıfı; Görsel duyarlılık ünitelerinin (GDÜ) duyarlılıklarının tamamının ölçütlenmesidir. Bu değerlendirme, GDÜ'lerine bazı değerler verilerek kaynak geliştirme aktivitelerine ya da yürütülen orman uygulamalarına yol göstermek için yapılır.

Görsel Peyzaj Kılavuzunda uygulanan prosedür diyagramı

Faktörler:

Görsel Duyarlılık Sınıflarının değerlerinin hesaplanmasında izlenen sıralama

GDS Başlangıç değerinin hesaplanması şöyledir:

$$(BD + BM + İD) - GAY = \text{Görsel Duyarlılık Sınıfının Başlangıç Değeri}$$

Katkı sağlayan faktörlerin sayısal değerlerin toplamı

8

6 - 7

3 - 5

1 - 2

0

BD: Biyofiziksel Derecelendirme

BM: Bakış Mevkisi

İD: İzleyici Derecelendirmesi

GAY: Görsel Absorbsiyon

Yeteneği

Fiziksel yaklaşım modeli için uygulanmış bir örnek olarak Tyrvainen (2003)' in yapmış olduğu “Ecological and Aesthetic Values in Urban Forest Management” isimli çalışmasını gösterebiliriz.

Çalışma alanındaki orman meşcereleri 1998'in Temmuz sonlarına doğru fotoğraflanmıştır. Bütün fotoğraflar rekreasyonel bir yol/patika üzerinden çekilmiştir. Çalışma için altı adet olgun orman meşceresi (70-80 yaşlarında) seçilmiştir. Yerel kentsel peyzajdaki tipik orman meşcerelerini (sade çam “*Pinus slyvestris*”, ladin “*Picea abies*”, huş “*Betula pendula*” meşcereleri ve karışık meşceler) belirtmek için bu fotoğraflar alınmıştır.

Çam ormanı

Ladin ormanı

Huş ormanı

Çam - Ladin ormanı

Ladin - Huş ormanı

Karışık orman (ladin - huş - titrek kavak)

Çalışma alanındaki orman
görüntüleri (Fotoğraflar:
Erkki Oksanen/FFRI,
Marjut
Ihalainen/University of
Joensuu)

Ayrıca yönetim seçeneklerinin birbirinden farklı dört türünü temsil etmek için değerlendirme amacı ile kullanılan fotoğraflara dijital fotoğraf manipülasyonu (adobe photoshop 4.0.1) uygulanmıştır: (1) yönetim uygulanmamış, (2) alt bitki örtüsü ve çalı katmanının yönetiminin olması, (3) seyrekleştirme ve (4) çürümüş ağaçları ve ölü dalların bırakıldığı fotoğraflar

Farklı yönetim biçimleri uygulandığı zaman manzaraların nasıl görüneceği ile ilgili yapılmış çalışma

Ladin ormanı

Çam - Ladin ormanı

Yönetim uygulanmamış

Ladin ormanı

Çam - Ladin ormanı

Alt bitki örtüsü yönetimi

Farklı yönetim biçimleri uygulandığı zaman manzaraların nasıl görüneceği ile ilgili yapılmış çalışma

Ladin ormanı

Çam - Ladin ormanı

Sevreklestirme ve alt bitki örtüsü yönetimi

Ladin ormanı

Çam - Ladin ormanı

Ölü dalların ve çürümüş ağaçların alanda bırakılması, alt bitki örtüsü yönetimi

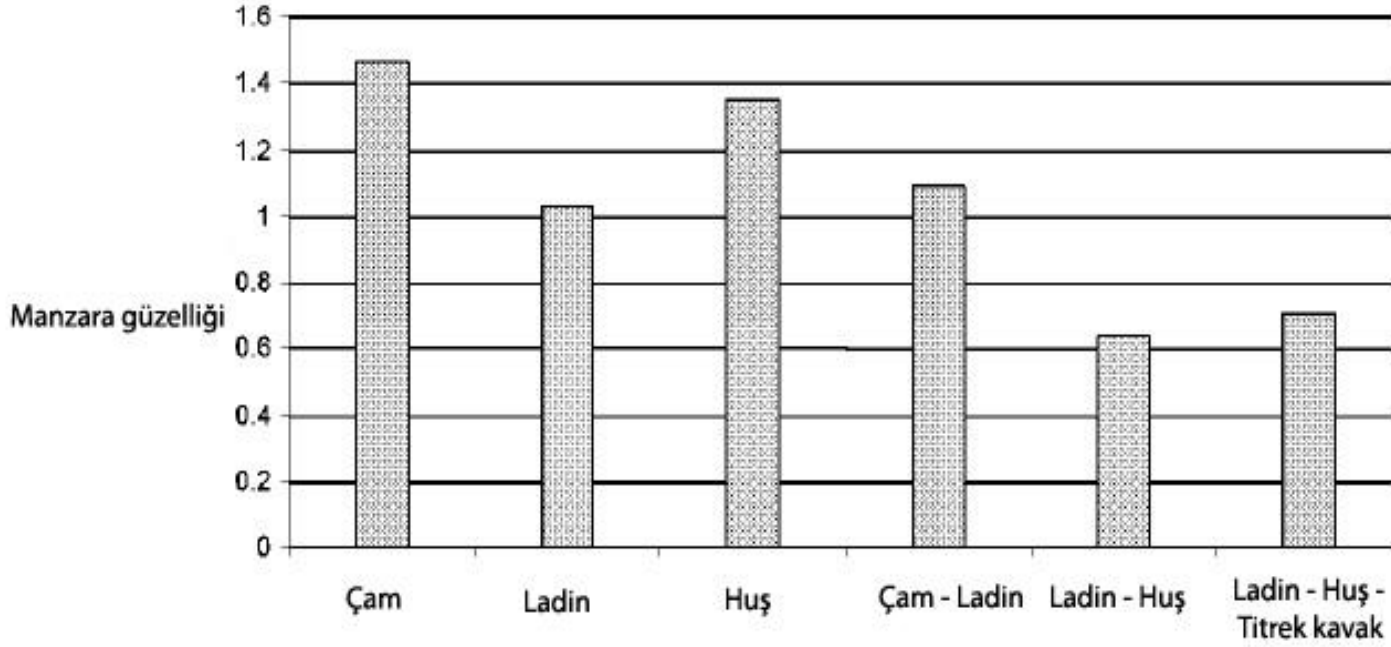
Katılımcıların temel özellikleri

		Puanlayanların sayısı
Katılımcı	Planlama grubu	83
	Kamu grubu	208
Cinsiyet	Bayan	156
	Bay	128
Yaş	<38	28
	35-49	64
	50-59	82
	>59	76
Köken	Başkentte doğmuş olmak	113
	Başka herhangi bir yerde doğmuş olmak	153
Çocukluğunda bulunduğu ortam	Kentsel alan	139
	Belediye merkezi	36
	Kırsal alan	90
Şuan ki konut tarzı	Apartman	106
	Sıra evler	81
	Özel ev	84

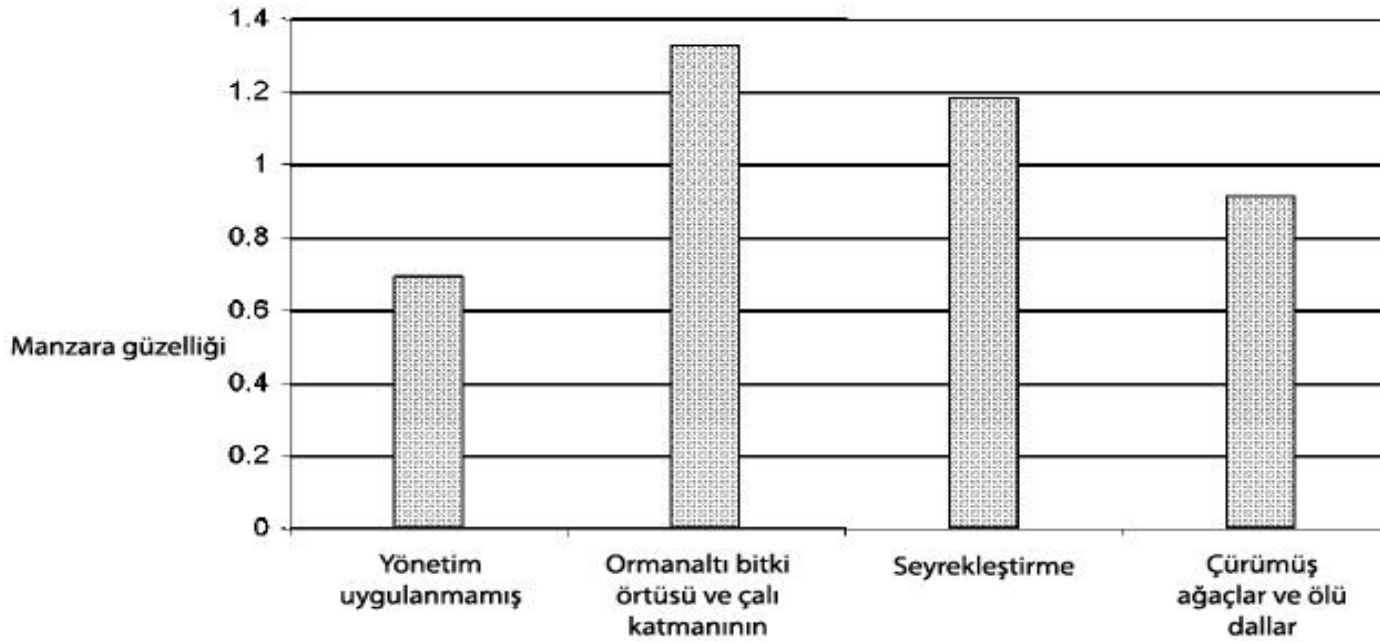
Katılımcıların temel özellikleri

		Puanlayanların sayısı
Eğitim düzeyi	İlköğretim	43
	Kolej	123
	Akademik	96
Orman mülkiyeti	Evet	61
	Hayır	206
Doğa koruma derneklerine üyelik durumu	Evet	21
	Hayır	206
Yerel ormanları ziyaret sıklığı	En azından bir gün	61
	Haftada birçok kez	81
	Haftada maksimum	81
	Ayda maksimum	43
Doğa gözlemciliği	Evet	134
	hayır	47

Farklı orman meşcerelerine göre görsel güzelliğin derecelendirilmesi

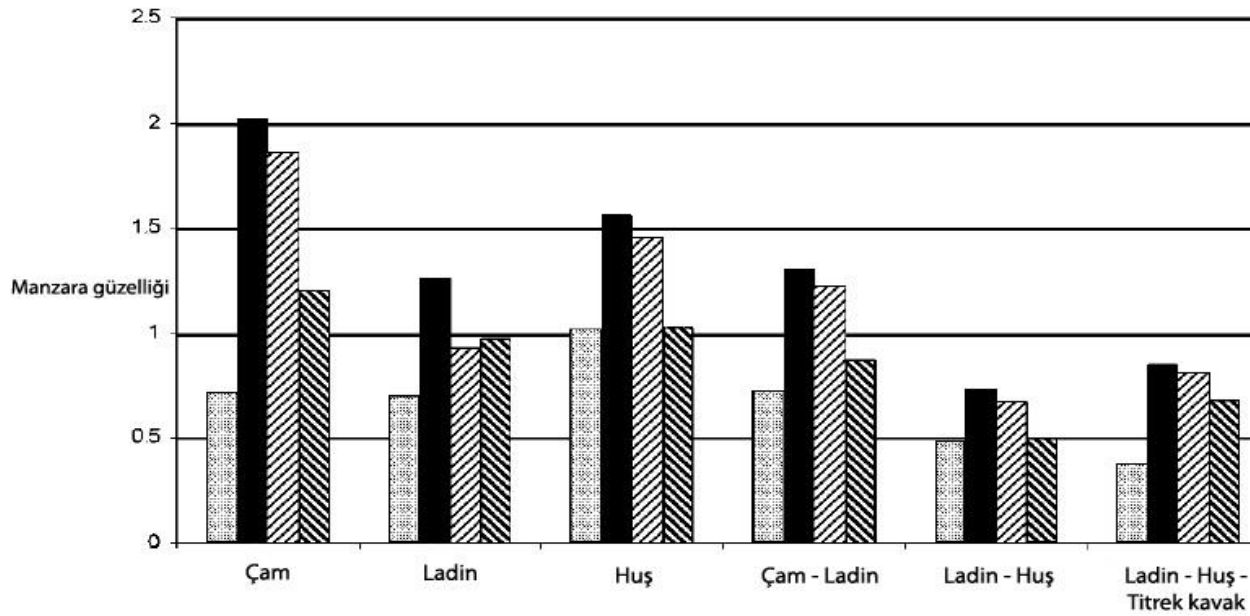

Farklı yönetim şekillerine göre görsel güzelliğin derecelendirilmesi

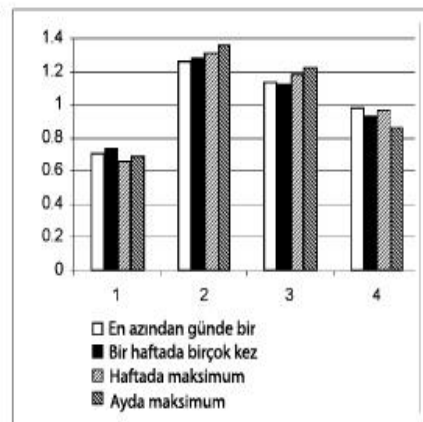
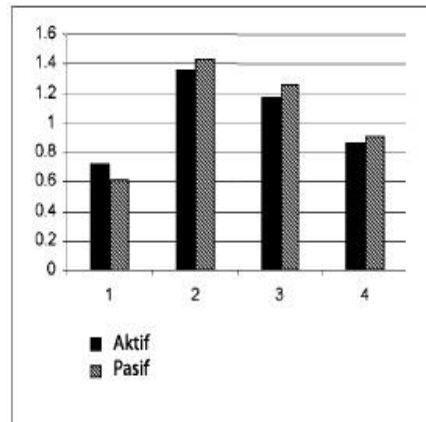
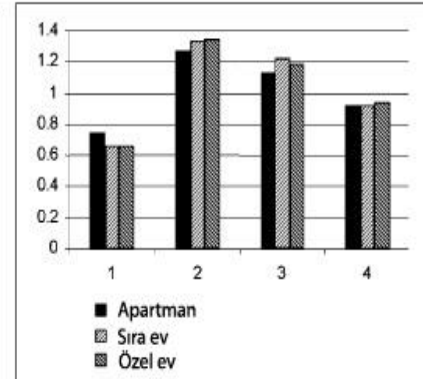
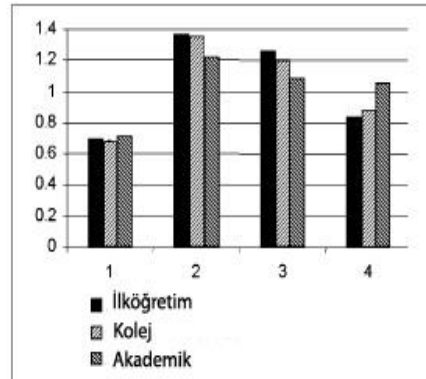
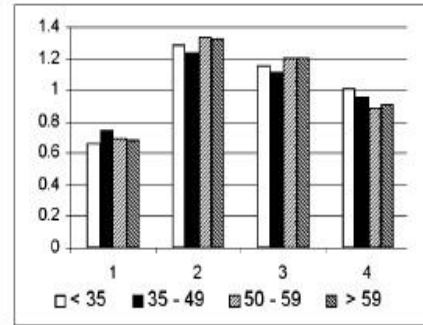
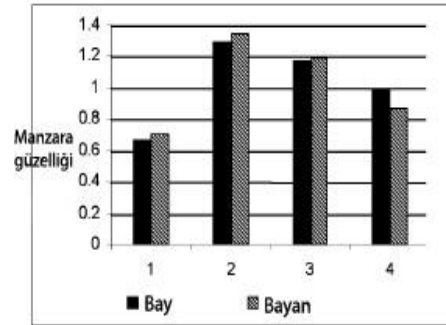

Farklı orman meşcerelerinin değerlendirilmesinde farklı yönetimlerin etkisi

- Yönetim uygulanmamış
- Orman altı bitki örtüsü ve çalı katmanının yönetilmesi
- ▨ Seyrekleştirme
- ▩ Çürümüş ağaçlar ve ölü dalların mevcudiyeti

Farklı yönetim seçeneklerinin kabulünde katılımcıların karakteristiklerinin (cinsiyet, yaş, eğitim, ev tipi, aktif/pasif doğa gözlemciliği, rekreasyonel etkinlik) etkisi

- 1:Yönetim uygulanmamış
- 2:Orman altı bitki örtüsü ve çalı katmanının yönetilmesi
- 3:Seyrekleştirme
- 4:Çürümüş ağaçlar ve ölü dalların mevcudiyeti

New Wilderness In The Netherlands: An Investigation Of Visual Preferences For Nature Development Landscapes (Agnes E. Van den Berg a, Sander L. Koole b)

Çalışmanın amacı ve yöntemi:

6 adet doğa geliştirme alanı için görsel tercihlerdeki bireysel farklılıkları araştırma amacı ile Hollanda'da 500 kişiye anket uygulanmasıdır.

Bireysel farklılıklar 3 değişken bakımından değerlendirilmiştir:

➤ İkamet yeri

- Fotoğrafın çekildiği bölgede yaşıyor olmak
- Diğer fotoğraflardaki bölgelerde yaşıyor olmak

➤ Sosyo-ekonomik değişkenler

- Zirai geçmişi (Çiftçiler, diğerleri)
- Yaş (<50, ≥ 50)
- Eğitim seviyesi (Düşük, orta, yüksek)
- Gelir seviyesi (Düşük, orta, yüksek)
- Politik tercihler (Yeşillikçi partiler, diğer partiler)

➤ Rekreatyyonel istekler

- Doğayı düşünme amaçlı ziyaret edenler
- Doğayı dinlenme amaçlı ziyaret edenler
- Doğada çalışmak için doğayı ziyaret edenler

A
l
a
n
1

A
l
a
n
2

A
l
a
n
3

A
l
a
n
4

A
l
a
n
5

A
l
a
n
6

Yönetilen ve doğal gelişim peyzajları için güzellik değerlendirmesi

Alan	Algılanan Güzellik (1-6)	
	Yönetilen	Doğal
1	3.87 (.76)	4.69 (.88)
2	3.49 (.1.01)	4.14 (1.00)
3	3.88 (.79)	4.25 (1.09)
4	4.25 (.89)	3.73 (1.15)
5	4.32 (.84)	4.75 (.86)
6	3.71 (.91)	4.29 (1.08)
Toplam	3.92 (.55)	4.31 (.69)

Standart sapmalar parantez içlerinde verilmiştir

A
l
a
n
4

Yerel halk ve yerel olmayan halka göre güzellik derecelendirmesi

Ala n	Yerel Halk		Yerel Olmayan Halk	
	Yönetilen	Doğal	Yönetilen	Doğal
1	4.00 a (.85)	4.84 b (.77)	3.85 a (.75)	4.66 b (.91)
2	4.13 a (1.07)	4.11 a (1.26)	3.36 b (.95)	4.15 a (.95)
3	3.80 a (.85)	4.28 b (1.17)	3.89 a (.78)	4.25 b (1.08)
4	4.29 a (1.06)	3.73 b (1.23)	4.24 a (.86)	3.72 b (1.13)
5	4.56 a (.83)	4.81 b (1.00)	4.29 c (.84)	4.73 a,b (.83)
6	4.00 a (.95)	4.55 b (1.06)	3.65 c (.89)	4.23 d (1.08)

Standart sapmalar parantez içerinde verilmiştir

A
l
a
n
2

Sosyo - ekonomik değişkenlere göre güzellik değerlendirilmesi

Sosyo- ekonomik değişkenler	Peyzaj tipi	
	Yönetilen (a)	Doğal (b)
İkamet yeri Alan 2 (N=82) Diğer alanlar (N=418)	4.07 (.50) 3.98 (.55)	4.11 (.73) 4.34 (.68)
Tarım geğmişi Çiftçiler (N=91) Çiftçi olmayanlar (N=409)	4.12 (.54) 3.88 (.54)	4.04 (.77) 4.37 (.66)
Yaş <50 yaş (N=252) ≥ 50 yaş (N=248)	3.87 (.52) 3.97 (.56)	4.37 (.56) 4.25 (.71)

Standart sapmalar parantez içerinde verilmiştir

Sosyo ekonomik değişkenlere göre güzellik değerlendirilmesi

Sosyo- ekonomik değişkenler	Peyzaj tipi	
	Yönetilen (a)	Doğal (b)
Eğitim Düzeyi Düşük (N=114) Orta (N=197) Yüksek (N= 189)	4.02 (.56) 3.96 (.52) 3.82 (.55)	4.21 (.72) 4.29 (.72) 4.39 (.61)
Gelir Düşük (N=92) Orta (N= 171) Yüksek (N=237)	4.05 (.52) 3.92 (.53) 3.87 (.56)	4.03 (.72) 4.33 (.66) 4.40 (.68)
Politik tercihler Yeşil parti (N=50) Diğer partiler (N=450)	3.79 (.62) 3.93 (.54)	4.64 (.58) 4.27 (.69)

Standart sapmalar parantez içerinde verilmiştir

Olası tercihlerin tahmin edilmesi amacıyla gerçekleştirilen regresyon analizinin sonuçları

	Sosyo ekonomik değişkenler + rekreasyonel istekler
2. Alanda yaşamak	-.11
Tarım geçmişi	-.20
Yaş	-.10
Gelir (1=Düşük, 6=yüksek)	.11
“Yeşil” politik tercihler	.12
Doğayı çalışmak	.12
Düşünme	.12
Dinlenme	.02
R^2	.16
F değişkeni	6.33

Assessing The Visual Quality Of Rural Landscapes (M. Arriaza*, J.F. Cañas-Ortega, J.A. Cañas-Madueño, P. Ruiz-Aviles)

Çalışmanın amacı ve yöntemi:

Toplam 226 katılımcı ile yürütülen çalışma, Kuzey İspanya'da Andalusia'da bulunan Akdeniz özelliği gösteren iki kırsal alan temel alınarak "Peyzajı değerlendirmek için direkt ve indirekt yöntemler vasıtasıyla zirai peyzajların görsel kalitesinin değerlendirilmesi amacıyla" gerçekleştirilmiştir

- Direkt Yöntem: Kamu tercihleri
- İndirekt Yöntem: Fines (1968)' a göre, "Belirlenmiş özelliklerin yoğunluğu ve/ veya mevcudiyetlerinin temelinde peyzajın değerlendirilmesi

Sörveyde kullanılan fotoğrafların içerikleri:

- İnsan yapımı elemanlar
- Olumlu ve olumsuz bileşenler
- Zirai tarlalar
- Zeytin ağaçları ve hububatın ağırlıklı olduğu alanlar
- Bir tabiat parkı

Yöntem akış diyagramı

Alanın homojen peyzaj
ünitelerine ayrılması için CBS
kullanılması

Her bir ünite için en önemli
alan kullanımlarını
fotoğraflamak

Gözlemci tercihleri yoluyla
peyzajın değerlendirilmesi

Her bir fotoğraf için peyzaj
özellikleri ve peyzaj
elemanlarının yoğunluğunun
ölçülmesi

Her bir bileşen peyzaj görsel
kalitesinin algılanmasında ne
kadar etkilidir

226 katılımcının
yüzdeler dağılımı
şöyledir:

Tarım öğrencileri (%58)
Peyzaj değerlendirme
kurslarındaki katılımcılar
(%22)

Sanat öğrencileri (%11)
Çalışma alanında bulunan
çiftçiler (%9)

Endülüs evleri

**Toplamda 160 fotoğrafın
değerlendirilmesinde izlenen
yöntem**

1. aşama: Gözlemci Değerlendirmesi

160 fotoğrafa +4 ile -4 arasında Puan verilmesi istenmiştir. Böylece görsel Kalite regresyon modeline göre bağımlı değişkenler kullanılarak her bir Manzara için AVQ indeksi (Ortalama Görsel Kalite indeksi "Average visual quality index") elde edilmiştir.

Yukarıda çıkan sonuçları test etme amaçlı ikinci bir değerlendirme gerçekleştirilmiştir. 160 fotoğraftan rastgele 30 fotoğraf seçilmiş ve 26 kişiden bunları 100-0 puanları arasında değerlendirmeleri istenmiştir.

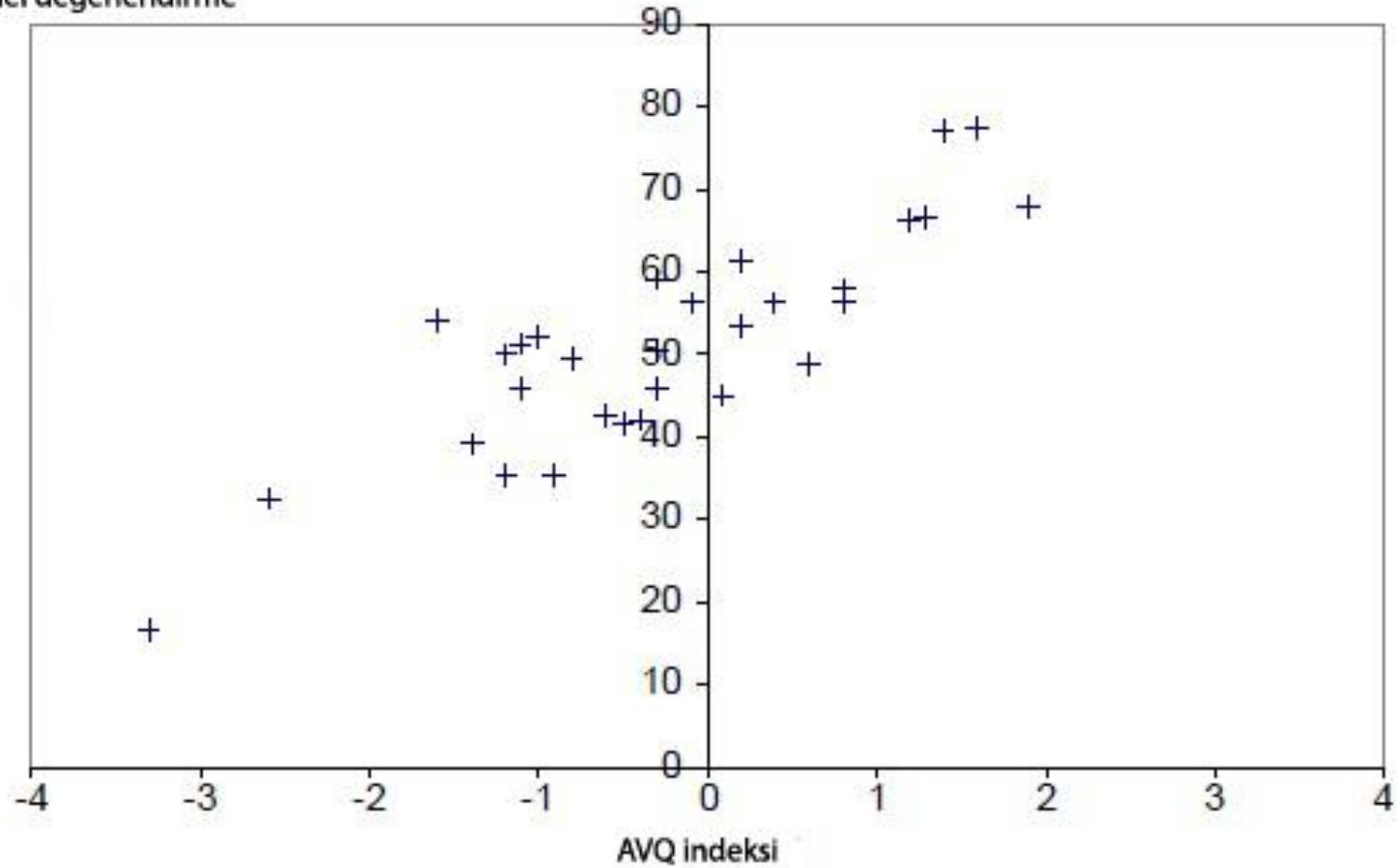
2. aşama: Uzman Değerlendirmesi

Peyzaj özellikleri ve
elemanlarının yoğunluğunun
değerlendirilmesi için
Cordobo Üniversitesinden ve
Tarım Ekonomisi Bölümü
Araştırma Enstitüsünden 6
araştırmacıdan oluşan grup
değerlendirme yapmıştır

AVQ indeksi ve rastgele seçilen 30 manzaranın ortalama oranının karşılaştırılması

Temel değerlendirme

Peyzaj elemanları ve özelliklerinin ölçüm değerleri

Değişken	Puanlama
Su hareketi	Hareket yok = 0; hareket =1
Su miktarı	Suyun olmaması= 0; nehirler= 1; göl=2; baraj=3
Bitki örtüsü ile kaplı alanın yüzdesi	%0-25= 0; %25-50= 1; %50-75= 2; %75-100= 3
Bitki örtüsü tipi	Bitki örtüsünün olmaması= 0; otsu bitkiler ve çalılıklar= 1; karışık vejetasyon (çalılıklar ve ağaçlar)= 2; ağaçlar=3
Horizon (yükseklik)	Neredeyse düz=0; hafif dalgalı= 1; biraz dağlık= 2; manzarada dağların baskın olması=3
Olumlu insan yapımı elemanların varlığı (Manzaralar ve tipik evler)	Olmaması= 0; bir eleman= 1; iki eleman=2; üç ya da daha fazla eleman=3
Olumsuz insan yapımı elemanların varlığı (yollar, sanayiler, enerji hatları vb.)	Olmaması= 0; bir eleman= 1; iki eleman=2; üç ya da daha fazla eleman=3

Peyzaj elemanları ve özelliklerinin ölçüm değerleri

Değişken	Puanlama
Renk miktarı	Bir renk= 1; iki renk= 2; üç ya da daha fazla renk=3
İç zıtlıklar	Zayıf renk zıtlığı= 0; açık olan renk zıtlığı= 1
Uyumun varlığı	Olmaması=0; uyumun varlığı=1
Ölçek etkisi	Ölçek etkisini gösteren hiçbir elemanın olmaması= 0; ölçek etkisinin olması=1
Odak manzara (Focal view)	Odak manzaranın olmaması= 0; odak manzara=1
Doku/ Tekstür	Düz/pürüzsüz=1; orta= 2; pürüzlü/yabanıl=3
Doğallık /Yabanlık derecesi (Degree of wilderness)	Evler+ yollar+diğer=0; birkaç izole eleman=1; insan yapımı elemanlar olmaksızın ürünler=2; yabancı bitki örtüsü=3

Elde edilen sonuçlara göre en iyi dört fotoğraf

Fotoğraf G04, ortalama değer: 3,33

Fotoğraf D06, ortalama değer: 2,83

Fotoğraf J03, ortalama değer: 2,81

Fotoğraf A06, ortalama değer: 2,63

Elde edilen sonuçlara göre en kötü dört fotoğraf

Fotoğraf E16, ortalama değer: -2,72

Fotoğraf A12, ortalama puan: -3,28

Fotoğraf G10, ortalama değer: -3,32

Fotoğraf H16, ortalama değer: -3,68

En iyi ve en kötü fotoğrafların değişkenlere bağlı ortalama değerleri

	G04	D06	J03	A06	E16	A12	G10	H16
AVQ indeksi	3.33	2.83	2.81	2.64	-2.72	-3.28	-3.32	-3.68
Su hareketi	1	1	1					
Su miktarı	1	1	1	0	0	0	0	0
Doğallık /Yabanlık derecesi (Degree of wilderness)	3	3	3	1	1	1	0	0
Horizon (yükseklik)	0	3	0	3	2	2	0	0
Olumlu insan yapımı elemanların varlığı	0	0	0	3	0	0	0	0
Olumsuz insan yapımı elemanların varlığı	0	0	0	0	2	1	1	3

En iyi ve en kötü fotoğrafların değişkenlere bağlı ortalama değerleri

	G04	D06	J03	A06	E16	A12	G10	H16
Bitki örtüsü yüzdesi	2	0	1	1	1	1	0	0
Bitki örtüsü tipi	3	1	3	1	3	2	3	0
Renk miktarı	2	3	2	3	2	3	2	1
Doku/Tekstür	3	3	3	2	2	2	3	3
Ölçek Etkisi	1	1	0	1	0	1	1	1
Odak manzara	1	0	1	0	0	1	1	0
Uyumun varlığı	0	0	0	0	0	0	0	0
Renk zıtlığı	1	1	1	1	0	0	0	0

Açıklayıcı değişkenlerde puanlamanın regresyon analizi

Değişkenler	Standartlaştırılmamış beta	Standartlaştırılmış beta
Sabit	-2.857	
Su miktarı	0.445	0.175
Doğallık/Yaban hayatı derecesi	0.831	0.409
Horizon (Yükseklik)	0.319	0.172
Olumlu insan yapımı elemanlar	0.721	0.342
Olumsuz insan yapımı elemanlar	-0.302	-0.134
Bitki örtüsü yüzdesi	0.370	0.215
Renk zıtlığı	0.496	0.165

n= 160; R²= 0.52; R²adj= 0.50; F= 24.03 (Önem= 0.000).

Türkiye'de ,Peyzajlarda Görsel Etki üzerine yapılan çalışmalarından birkaçı :

- Temelli, M., 2008
- BOZHUYUK, Z.R., 2007
- Çakıcı, I., 2007
- Kalın, A., (2004)
- Tüfekçioğlu, H. K., 2008
- Uzun, O. Ve Müderrisoğlu, H., 2010
- Erdönmez, İ.M. Ve Kaptanoğlu, A. Y., 2007
- Sezen, I., 2009
- Elinç, H., 2011

FİZİKSEL
YAKLAŞIM

PSİKOLOJİK
YAKLAŞIM

???????

!!!!!!!

Tartışma ve Sonuç

Uzman yaklaşımı özellikle çevre yönetim uygulamalarında baskın olurken, kullanıcı algısına dayanan yaklaşımlar araştırmalarda baskın olmaktadır. Psikolojik ve fiziksel yaklaşım, peyzaj kalitesinin peyzajın biyolojik özellikleri ve gözlemcinin algısal süreci arasındaki etkileşimden ortaya çıktığını kabul etmektedir. Yaklaşımlar arasındaki fark, peyzaj ve gözlemci unsurlarına verilen, göreceli önem ve kavramsallıktan doğmaktadır (Erdönmez ve Kaptanoğlu ,2007).

Özellikle 20 yy.'ın sonlarında, Peyzaj kalite değerlendirmesi, fiziksel ve psikolojik yaklaşımın paralel olarak uygulanması şeklinde gelişmiştir. Günümüzde ise bu iki yaklaşımın birleştirilmiş şekli olan üçüncü yaklaşım (psikofiziksel yaklaşım), peyzaj planlama ve tasarımında, analiz ve sorgulamaya olanak verdiği için daha çok tercih edilmektedir (Erdönmez ve Kaptanoğlu ,2007).

Üç tip görsel değerlendirme modelinin kullanım alanları

Fiziksel Yaklaşım Modeli	Psikolojik Yaklaşım Modeli	Psikofiziksel Yaklaşım Modeli
<ul style="list-style-type: none"> – Orman alanlarının görsel kaynak envanteri – Karayol çevresi, Milli park ve yabanıl alanlarda görsel açıdan duyarlı alanların belirlenmesi, standartlarının oluşturulması ve sınıflandırılması – Çevresel etki değerlendirmesi	<ul style="list-style-type: none"> – Kullanıcı gruplarının estetik tercihleri arasındaki farklılıklarının tespiti – Rekreatyoneel talep özelliklerinin araştırılması – Algısal farklılıkların (Bireysel) incelenmesi – Görsel canlandırma tekniklerinin güvenilirlik ve geçerliliğinin irdelenmesi	<ul style="list-style-type: none"> – Orman alanlarının görsel kalite değerlendirmesi – Karayolu, Milli park ve yabanıl alanlarda görsel kalite değerlendirmesi – Arazi kullanım şekillerinin kullanıcı algısına etkisinin saptanması – Görsel canlandırma tekniklerinin kullanıcı tercihiğine etkisinin (Görüntü alımına etki eden faktörler) araştırılması

Çalışma alanı Malatya ilinin Darende ilçesi olarak belirlenen , “Görsel Peyzaj Değerlendirmesinde Nesnel ve Algısal Yaklaşımların Karşılaştırmalı Analizi” isimli yüksek lisans tezimde;

- Kullanıcı tercihleri ve
- Uzman tercihlerine dayalı

istatistiksel analizler kullanılarak Psikofiziksel yaklaşım modeline uygun bir çalışma yürütülecektir.

KAYNAKÇA

Anonymous 1976, Daniel, T.C., and R.S. Boster, Measuring Landscape esthetics: the scenic beauty estimation method, http://www.fs.fed.us/rm/pubs_rm/rm_rp167.pdf

Anonymous 1984, Zube, E. H., Themes in landscape assessment theory, <http://lj.uwpress.org/content/3/2/104.abstract>

Anonymous 1997. Visual Landscape Inventory Procedures & Standards Manual

Anonymous 2000, Palmer, J., R.E. Hoffman, Rating reliability and representation validity in scenic landscape assessment, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204601001335>

Anonymous 2000b, Clay, G. R., Daniel T. C., Scenic landscape assessment: the effects of land management jurisdiction on public perception of scenic beauty, <http://cat.inist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=1447009>

Anonymous 2003, Tyrainen L., H. Silvennoinen, O. Kolehmainen, Ecological and Aesthetic Values in Urban Forest Management,

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S161886670470014X>

Anonymous 2004, Arriaza, M., J.F. Cañas-Ortega, J.A. Cañas-Madueño, P. Ruiz-Aviles, Assessing the visual quality of rural landscapes,

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204603002469>

Anonymous 2006, Van den Berg, A.E., Koole, S.L., New wilderness in the Netherlands: An investigation of visual preferences for nature development landscapes,

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204606000053>

Anonim 2007, Erdönmez, İ. Ve Kaptanoğlu, A., Peyzaj Estetiği Ve Görsel Kalite Değerlendirmesi,

<Http://194.27.134.4/Journal/Index.Php/Orman/Article/Viewfile/468/332>

Anonymous 2010, Uzun, O. Ve Müderrisoğlu, H., 2010, Visual landscape quality in landscape planning: Examples of Kars and Ardahan cities in Turkey,

<http://www.academicjournals.org/ajar/PDF/pdf2011/18%20Mar/Uzun%20and%20Muderriso%20ghi.pdf>

Arthur, L. M., 1977, Predicting scenic beauty of forest environments: some empirical tests, Forest Science, 23(2)

Bozhüyük, R., 2007, Erzurum Kent Merkezindeki Bazı Tarihi Yapı ve Çevreleri Üzerine Görsel Etki Değerlendirmesi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Çakıcı, I., 2007, Peyzaj Planlama Çalışmalarında Görsel Peyzaj Değerlendirmesine Yönelik Bir Yöntem Araştırması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi

Elinç, H., 2011, Görsel Kalite Değerlendirmesi Yöntemi İle Antalya İli Alanya İlçesindeki Abdurrahman Alaettinoğlu Ve Alanya Belediye Başkanları Kent Parklarının İrdelenmesi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Kalın, A., 2004, Çevre Tercih Değerlendirmesinde Görsel Kalitenin Belirlenmesi Ve Geliştirilmesi: Trabzon Sahil Bandı Örneği, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi

Kaptanoğlu, A. Y. ., 2006, Peyzaj Değerlendirmesinde Görsel Canlandırma Tekniklerinin Kullanıcı Tercihine Etkileri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakóltesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul

Sezen, I., 2009, Erzurum- Bayburt- Of Karayolu Güzergahının Manzara Yolu Olarak Değerlendirilmesine Yönelik Görsel Analiz, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi

Temelli, M., 2008, Çukurova Üniversitesi Yerleşkesi rneğinde Görsel Etki Değerlendirme alışmalarına Metodolojik Bir Yaklaşım, Çukurova Üniversitesi , Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Tüfekçioğlu, H., 2008, Tarihsel evrede Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi İstanbul Yedikule rneği, İstanbul Teknik Üniversitesi  Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi